

Π 2107 – Ειδική Αγωγή και αποτελεσματική διδασκαλία

Ενότητα 8.2: Το φάσμα του αυτισμού.

Σουζάνα Παντελιάδου
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ.
- ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ.
- ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ.
- ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ.
- ΔΙΑΓΝΩΣΗ ASPERGER.
- ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ.
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ.
- ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ 1/2

Το κλασικό σύνδρομο του αυτισμού (Kanner, 1956).

- αδυναμία να δημιουργήσουν φυσιολογικές σχέσεις με άλλα άτομα και καταστάσεις από την αρχή της ζωής τους.
- μια ακραία μοναξιά, απουσία ανταπόκρισης σε ερεθίσματα του εξωτερικού περιβάλλοντος.
- μια ανυπόμονα έμμονη επιθυμία να διατηρούν τα πράγματα όπως είναι.
- καθυστερημένη ηχολαλία.
- επαναληπτική χρήση προσωπικών αντωνυμιών.
- σταθερές σχέσεις με τα αντικείμενα (επιδεξιότητα, προσκόλληση).
- υπερευαίσθησία σε ερεθίσματα.
- εξαιρετικά ευφυείς γονείς.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ 2/2

Το σύνδρομο του αυτισμού κατά DSM-IV (1994):

Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή

Ένα σύνολο από έξι (ή περισσότερα) σημεία από τα (1), (2) και (3), από τα οποία τουλάχιστον δύο από το (1), ένα από το (2) και ένα από το (3):

- (1) Ποιοτική παρέκκλιση στην κοινωνική αλληλεπίδραση.
- (2) Ποιοτική παρέκκλιση στην επικοινωνία.
- (3) Περιορισμένα, επαναληπτικά και στερεότυπα πρότυπα συμπεριφοράς, ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ DSM-IV 1/3

- (1) Ποιοτική παρέκκλιση στην κοινωνική αλληλεπίδραση:
- A. Έκδηλη παρέκκλιση στη χρήση πολλών μη λεκτικών συμπεριφορών, όπως η βλεμματική επαφή, η έκφραση του προσώπου, η στάση του σώματος και οι χειρονομίες για τη ρύθμιση της κοινωνικής συναλλαγής.
 - B. Αδυναμία στην ανάπτυξη ανάλογων με το αναπτυξιακό επίπεδο σχέσεων με συνομηλίκους.
 - Γ. Απουσία αυθόρμητης συμμετοχής σε απολαύσεις, ενδιαφέροντα ή επιτεύγματα με άλλους ανθρώπους (π.χ. μια αδυναμία να υποδεικνύει, να θέτει ή να τονίζει θέματα ενδιαφέροντος).
 - Δ. Έλλειψη κοινωνικής ή συγκινησιακής αμοιβαιότητας.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ DSM-IV 2/3

- (2) **Ποιοτική παρέκκλιση στην επικοινωνία**, όπως εκδηλώνεται με τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα:
- A. Καθυστέρηση ή πλήρης έλλειψη της ανάπτυξης της ομιλούμενης γλώσσας (η οποία δεν συνοδεύεται από μια προσπάθεια αναπλήρωσης μέσα από εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας, όπως οι χειρονομίες ή η μίμηση).
 - B. Σε άτομα με επαρκή ομιλία, έκδηλη παρέκκλιση της ικανότητας να αρχίσουν ή να συνεχίσουν μια συζήτηση με άλλους.
 - Γ. Στερεότυπη και επαναληπτική χρήση της γλώσσας ή χρήση ιδιοσυγκρασιακής γλώσσας.
 - Δ. Έλλειψη ποικίλου, αυθόρμητου παιχνιδιού με παίξιμο ρόλων ή κοινωνική μίμηση ανάλογου με το αναπτυξιακό επίπεδο.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ DSM-IV 3/3

- (3) Περιορισμένα, επαναληπτικά και στερεότυπα πρότυπα συμπεριφοράς, ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων, όπως εκδηλώνονται με τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα:
- A. Περιορισμένη ενασχόληση με έναν ή περισσότερους στερεότυπους και περιορισμένους τύπους ενδιαφερόντων, η οποία είναι μη φυσιολογική είτε σε ένταση είτε σε εστίαση.
 - B. Εμφανώς άκαμπτη εμμονή σε συγκεκριμένες μη λειτουργικές συνήθειες ή τελετουργίες.
 - Γ. Στερεότυποι και επαναληπτικοί κινητικοί μαννερισμοί (π.χ. κτυπήματα ή συστροφές των χεριών ή των δακτύλων ή περίπλοκες κινήσεις ολόκληρου του σώματος).
 - Δ. Επίμονη ενασχόληση με μέρη αντικειμένων.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

Ο αυτισμός προσδιορίζεται από:

Καθυστέρηση ή άτυπη λειτουργία σε τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες περιοχές με έναρξη πριν από την ηλικία των 3 ετών:

- κοινωνική αλληλεπίδραση,
- γλώσσα, όπως χρησιμοποιείται στην κοινωνική επικοινωνία,
- συμβολικό ή φανταστικό παιχνίδι.

ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ 1/2

- Η ψυχαναλυτική θεωρία για τον αυτισμό:
Αιτία είναι η πρώιμη συναισθηματική αποστέρηση.

Τα ερευνητικά ευρήματα καθώς επίσης και η πρόοδος των παιδιών μετά από αντίστοιχες παρεμβάσεις δεν επιβεβαιώνουν την ορθότητα της ψυχαναλυτικής προσέγγισης στην ερμηνεία του αυτισμού.

ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ 2/2

- Οι γενετικές θεωρίες.

Ο αυτισμός οφείλεται σε μια οργανική δυσλειτουργία.

Γίνεται ευρύτερα αποδεκτό ότι ο αυτισμός είναι μια γενετική διαταραχή.

ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ 1/2

Τα παιδιά με αυτισμό...

- Δεν κάνουν ποτέ βλεμματική επαφή.
- Δεν μιλάνε.
- Δεν μπορούν να δείξουν συναισθήματα.
- Δεν χαμογελάνε.
- Δεν συμμετέχουν στη φυσική επαφή.
- Δεν δημιουργούν σχέσεις με τους άλλους.

ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ 2/2

Τα παιδιά με αυτισμό...

- Δείχνουν πείσμα και μη-συμμόρφωση.
- Ο αυτισμός είναι μια συναισθηματική διαταραχή.
- Σε όλες τις πιο δύσκολες αυτιστικές συμπεριφορές κρύβεται ένα φυσιολογικό παιδί.
- Σε κάθε παιδί με αυτισμό κρύβεται μια ιδιοφυΐα.
- Ο αυτισμός θεραπεύεται.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ 1/8

Η διαταραχή της επικοινωνίας στον αυτισμό

- Απουσία ομιλίας: συχνή – ανάλογη με νοητική ικανότητα.
- Καθυστέρηση στην ανάπτυξη του λόγου:
 - Η κατάκτηση των φθόγγων ακολουθεί φυσιολογική εξέλιξη.
 - Χρησιμοποιούν πιο απλές συντακτικές δομές.
- Η πρόσληψη του λόγου είναι πιο διαταραγμένη σε σχέση με την έκφραση του λόγου.
- Απουσία επιθυμίας για επικοινωνία.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ 2/8

Η διαταραχή της επικοινωνίας στον αυτισμό

- Αδυναμία κατανόησης της πραγματολογικής διάστασης του λόγου.
- Άμεση ή/και καθυστερημένη ηχολαλία:
Ομιλία που το άτομο δεν κατανοεί, απευθύνεται στο ίδιο το άτομο, και προέρχεται από ζωντανό πρόσωπο.
Σε καταστάσεις που δημιουργούν άγχος.
Στόχος: η προσπάθεια ελέγχου μιας κατάστασης με περιορισμένα μέσα.
- Αδυναμία κατανόησης του μεταφορικού λόγου.

Η διαταραχή της επικοινωνίας στον αυτισμό

- Αντιστροφή αντωνυμιών (εγώ αντί εσύ).
- Εμμονή σε ενδιαφέροντα.
- Αδυναμία κατανόησης της ειρωνείας.
- Αδυναμία γενίκευσης.
- Αδυναμία κατανόησης μεγεθών σε σχέση με το πλαίσιο.

Η διαταραχή στη φαντασία

- αντίσταση στις αλλαγές του περιβάλλοντος.
- ανεπιθύμητες οι μικρές αλλαγές.
- άκαμπτος τρόπος ζωής.
- συμμετοχή και των άλλων στις συνήθειες.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ 5/8

Η διαταραχή στη φαντασία

- εμμονή σε ρουτίνες και τελετουργίες ως μια μορφή επικοινωνίας.
- αισθητηριακή ευχαρίστηση.
- αδυναμία αντίστασης σε ορμές.
- άμυνα κατά του πόνου και των δυσκολιών.
- ένας διαφορετικός τρόπος να μαθαίνει τον κόσμο.
- αντίδραση στο άγχος.
- υπερεπιλογή ερεθισμάτων.
- αποφυγή μιας δύσκολης κατάστασης.
- διατήρηση της προβλεψιμότητας.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ 6/8

Η διαταραχή στη φαντασία

- επίμονη προσοχή σε λεπτομέρειες παρά στο σύνολο.
- η οργάνωση της ζωής είναι περίπλοκη και χαοτική.
- τα άτομα με αυτισμό δημιουργούν τη δική τους οργάνωση στο περιβάλλον.
- επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις – απαντήσεις.
- ζωηρό ενδιαφέρον για ασυνήθιστα αντικείμενα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ 7/8

Χαρακτηριστικά της μνήμης στον αυτισμό

- φτωχή αυτοβιογραφική μνήμη.
- δυσκολίες στην αντίληψη της ακολουθίας γεγονότων.
- εύκολη ανάκληση προσωπικών στοιχείων.
- καλή γενική σημασιολογική μνήμη.
- καλή μνήμη δεξιοτήτων.
- εξαιρετική επαναληπτική μνήμη.
- πολύ καλή οπτική μνήμη.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ 8/8

Χαρακτηριστικά της σκέψης στον αυτισμό

- άκαμπτη σκέψη, επίμονη χρήση μιας στρατηγικής.
- αδυναμία γενίκευσης στην εφαρμογή στρατηγικών.
- μεταγνωστικές δυσκολίες.
- δυσκολία στην επίλυση αφηρημένων προβλημάτων.
- δυσκολία στην επίλυση προβλημάτων που απαιτούν κοινωνική γνώση.
- περιορισμένα πνευματικά ενδιαφέροντα.

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ASPERGER

- Καμία καθυστέρηση στην έκφραση και κατανόηση του λόγου ή στη γνωστική ανάπτυξη.

Αυτοεξυπηρέτηση,
Προσαρμοστική συμπεριφορά,
Εξερεύνηση του περιβάλλοντος.
Καθυστέρηση στην κινητική ανάπτυξη.

- Ποιοτική παρέκκλιση στην αμοιβαία κοινωνική αλληλεπίδραση.
- Περιορισμένα ενδιαφέροντα ή επαναλαμβανόμενες τελετουργίες ή στερεοτυπίες.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

- Εξατομικευμένη διδασκαλία.
- Σταθερό πρόγραμμα.
- Οριοθέτηση δραστηριοτήτων.
- Περιορισμός ερεθισμάτων.
- Οπτική παρουσίαση του υλικού.
- Περιορισμένη μίμηση.
- Κοινωνικές σχέσεις: χωρίς νόημα.
- Ανεξαρτησία: ανάγκη επίβλεψης από ενήλικα.

Εξειδικευμένο αναλυτικό πρόγραμμα

- Ανάπτυξη κοινωνικής κατανόησης.
- Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, επικοινωνίας και αυτόνομης διαβίωσης.

Γνωστικές στρατηγικές

- Κοινωνική αφήγηση (Social narratives) με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής κατανόησης.
- Κοινωνικές Ιστορίες (Social Stories) \Rightarrow γνωστική στρατηγική για την τροποποίηση ακατάλληλων κοινωνικών συμπεριφορών και την απόκτηση νέων κοινωνικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων επικοινωνίας.
- Αυτοδιαχείριση (self-management) προσδιορίζεται ως καίρια δεξιότητα (pivotal skill) και περιλαμβάνει την αυτοαξιολόγηση, την αυτοκαταγραφή, τη διδασκαλία από τον εαυτό (self-instruction) και την αυτοενίσχυση.

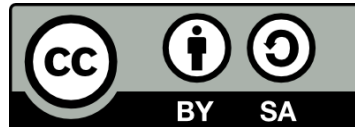
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σουζάνα Παντελιάδου. «Π 2107 – Ειδική Αγωγή και αποτελεσματική διδασκαλία. Το φάσμα του αυτισμού». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS302/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: <Αντώνης Χατζηχρήστος>
Θεσσαλονίκη, <Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

